TJPHS
THAI JOURNAL

ISSN 2672-9148 (print) ISSN 2651-1711 (online)

นิพนธ์ต้นฉบับ

Received: April 29, 2019;
Accepted: October 19, 2019;
Published: October 30,2019

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความวิตกกังวลในการรักษาทางทันตกรรมของกลุ่มวัยทำงานอายุ 35 - 44 ปี ในเขตความรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

Factor Related to Dental Anxiety of Working Group Aged 35 - 44 Years in Area of Responsibility of Kuhatai Health Promoting Hospital, Rattaphum District, Songkhla Province

ฐิติ หนูราช[1] อุบลทิพย์ ไชยแสง[2] กรวิชญ์ ชิรวาณิชย์[2] และ เลิศลักษณ์ เรืองทอง[2]
[1] โรงพยาบาลกระแสสินธุ์ จังหวัดสงขลา [2] วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา
Thiti Nurat[1] Ubontip Chaisang[2] Kowrawich Chiravanich[2] and Lertluck Ruangthong[2]
[1]Krasaesin Hospital [2]Sirindhorn College of Public Health, Yala

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (A cross - sectional study) ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความวิตกกังวล และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความวิตกกังวลในการรักษาทางทันตกรรมของกลุ่มวัยทำงานอายุ 35 - 44 ปี จำนวน 206 คน ในเขตความรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาณ คือ Chi – Square, Fisher's Exact Test และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 61.2 มีอายุ 40 – 44 ปี ร้อยละ 52.4 อาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 48.1 รายได้ต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท เคยรักษาทางทันตกรรม ร้อยละ 76.2 มีความรู้ในการดูแลสุขภาพช่องปากตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 43.2 มีปัจจัยเอื้อเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในสถานบริการทางทันตกรรม และผู้ให้การรักษาทางทันตกรรม อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 57.3 มีปัจจัยเสริมด้าน การสนับสนุนทางครอบครัวหรือบุคคลรอบข้าง และการได้รับคำแนะนำจากบุคลากรสาธารณสุข อยู่ในระดับเข้าถึงง่าย ร้อยละ 52.9 และมีความวิตกกังวลในการรักษาทางทันตกรรม อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 54.4 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการรักษาทางทันตกรรมพบว่า คือ รายได้ ความรู้ในการดูแลสุขภาพช่องปาก สภาพแวดล้อมในสถานบริการทางทันตกรรม ผู้ให้การรักษาทางทันตกรรม การสนับสนุนทางครอบครัวหรือบุคคลรอบข้าง และการได้รับคำแนะนำจากบุคลากรสาธารณสุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ความวิตกกังวล, การรักษาทางทันตกรรม, วัยทำงาน

Corresponding author: อุบลทิพย์ ไชยแสง E-mail: ubontip20@hotmail.com

ISSN 2672-9148 (print) ISSN 2651-1711 (online)

Original article

Received: April 29, 2019;
Accepted: October 19, 2019;
Published: October 30,2019

Abstract

A descriptive cross - sectional study aimed to assess dental anxiety and factors related to dental anxiety of working aged 35 - 44 years among 206 subjects in area of responsibility Kuhatai health promoting hospital, Rattaphum district, Songkhla province . This study was conducted using questionnaire interviews. Data were analyzed using descriptive statistics and inferential statistics using Chi-square test, Fisher's exact test and Pearson's product - moment correlation coefficient.

The results showed 61.2% of subjects was female, 52.4% of them aged was 40 - 44 years old, 48.1 % of occupation was farmer, 51.9 % of income/month was 5,001 - 10,000 baht, and 76.2 % had dental treatment and 43.2% had knowledge for dental health care at moderate level. The enabling factors for environment at dental clinic and dentist were 57.3% at moderate level. The reinforcing factors from family and peers and advisement from health personnel were 52.9% at easy accessible and anxiety for dental treatment was 54.4% at moderate level. The associated factors with dental health anxiety were income, knowledge of dental health care, environment, dentists or dental hygienists, family and peers, and advisement from health personnel were significant at 0.05.

Keywords: Anxiety, dental treatments, working aged

Corresponding author: Ubontip Chaisang E-mail: ubontip20@hotmail.com

TJPHS
THAI JOURNAL
ISSN 2672-9148 (print) ISSN 2651-1711 (online)

บทนำ

ประชาชนไทยยังพบปัญหาสุขภาพช่องปากอีกมาก ซึ่งพบได้ทุกช่วงอายุ โดยเฉพาะในกลุ่มวัยทำงาน อายุ 35 - 44 ปี ช่วงวัยนี้เป็นช่วงวัยมาตรฐานที่ใช้ติดตามสถานการณ์สุขภาพช่องปาก โดยกลุ่มอายุนี้จะเป็นช่วงที่ได้รับอิทธิพลสูงสุดจากการสะสมของโรคฟันผุและโรคปริทันต์ จึงใช้เป็นกลุ่มวัดความชุกและระดับความรุนแรงสูงสุด (Faculty of Dentistry Prince of Songkla University, 2015). โดยเฉพาะโรคฟันผุนับเป็นปัญหาทางทันตสาธารณสุขอย่างยาวนาน ทั้งนี้โรคฟันผุสามารถป้องกันได้ เช่น การแปรงฟันด้วยยาสีฟันที่ผสมฟลูออไรด์ การลดการรับประทานอาหารหวาน การไปพบทันตแพทย์ประจำ และถ้าสามารถตรวจพบโรคตั้งแต่ระยะแรกเริ่มก็จะสามารถควบคุมไม่ให้โรคลุกลามต่อไปและสามารถรักษาได้ทันท่วงที ก็จะมีสุขภาพช่องปากที่ดีได้ (Tokani, N., 2012)

จากข้อมูลสถานการณ์สุขภาพช่องปากและฟันของคนไทย โดยพบว่า ช่วงกลุ่มอายุ 35 - 44 ปี มีความชุกของโรคฟันผุโดยมีค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด (DMFT) เป็นร้อยละ 86.7 และมีการสูญเสียฟันเป็นร้อยละ 80.9 ซึ่งในภาคใต้พบความชุกของโรคฟันผุโดยมีค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด (DMFT) ถึงร้อยละ 92.6 และมีการสูญเสียฟัน เป็นร้อยละ 84.8 (Tokani, N., 2012) และจากการสำรวจสภาวะสุขภาพในช่องปากของประชาชนในตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา พบว่าช่วงอายุ 35 -44 ปี มีความชุกของโรคฟันผุโดยมีค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด (DMFT) เป็นร้อยละ 88.1 และมีการสูญเสียฟัน สาเหตุจากฟันผุ เป็นร้อยละ 49.3 (Faculty of Dentistry Prince of Songkla University, 2015) จากข้อมูลพบว่าความชุกของการเกิดโรคฟันผุมีอยู่มาก ซึ่งประชาชนส่วนหนึ่งที่ไม่ไปพบทันตแพทย์แม้จะมีอาการเจ็บปวดฟัน โดยส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า ไม่มีเวลา ไม่มีเงิน กลัวและมีความวิตกกังวลในการทำฟัน เมื่อเกิดความกลัวหรือความวิตกกังวลในการรักษาทางทันตกรรม ผู้ป่วยมักพยายามที่จะถ่วงเวลาไม่มาตามนัดหรือหลีกเลี่ยงการมาพบทันตแพทย์ ทำให้ได้รับการรักษาที่ล่าช้ามีการลุกลามของโรคในช่องปาก เกิดความรู้สึกอายในสภาวะช่องปากของตนเอง ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในมิติของสุขภาพช่องปาก (Praphapong, C.,2010) ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมของ Prapapong (2010) พบว่า ประชาชนกลุ่มอายุ 35 - 44 ปี มีระดับความวิตกกังวลในการรักษาทางทันตกรรมอยู่ในระดับสูง และผู้ที่หลีกเลี่ยงการมาพบทันตแพทย์เนื่องจากกลัวจนทำให้ยกเลิกหรือไม่มาตามนัด มีโอกาสที่จะมีความวิตกกังวลมากกว่าผู้ที่ไม่มีความกลัวจนต้องยกเลิกหรือไม่ไปตามนัด 4 เท่า (Praphapong, C.,2010) และจากการศึกษาของ Loakuldilok (2010)พบว่า ประชาชนมีความวิตกกังวลต่อการรับบริการทางทันตกรรมสูงมาก ร้อยละ 40.3 (Laokuldilok, T. ,2010).

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความวิตกกังวลในการรักษาทางทันตกรรมในกลุ่มวัยทำงานอายุ 35 - 44 ปี ในเขตความรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความวิตกกังวลในการรักษาทางทันตกรรมของกลุ่มวัยทำงานอายุ 35 - 44 ปี ในเขตความรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

สมมติฐาน

เพศ อายุ อาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา โรคประจำตัว สิทธิการรักษา ประวัติทาง ทันตกรรม ความรู้การดูแลสุขภาพช่องปาก สภาพแวดล้อมในสถานบริการทางทันตกรรม ผู้ให้การรักษาทาง ทันตกรรม การสนับสนุนทางครอบครัวหรือบุคคลรอบข้าง และการได้รับคำแนะนำจากบุคลากรสาธารณสุขมีความสัมพันธ์ต่อความวิตกกังวลในการรักษาทางทันตกรรมในกลุ่มวัยทำงานอายุ 35 - 44 ปี ในเขตความรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

TJPHS
ISSN 2672-9148 (print) ISSN 2651-1711 (online)

กรอบแนวคิดการวิจัย

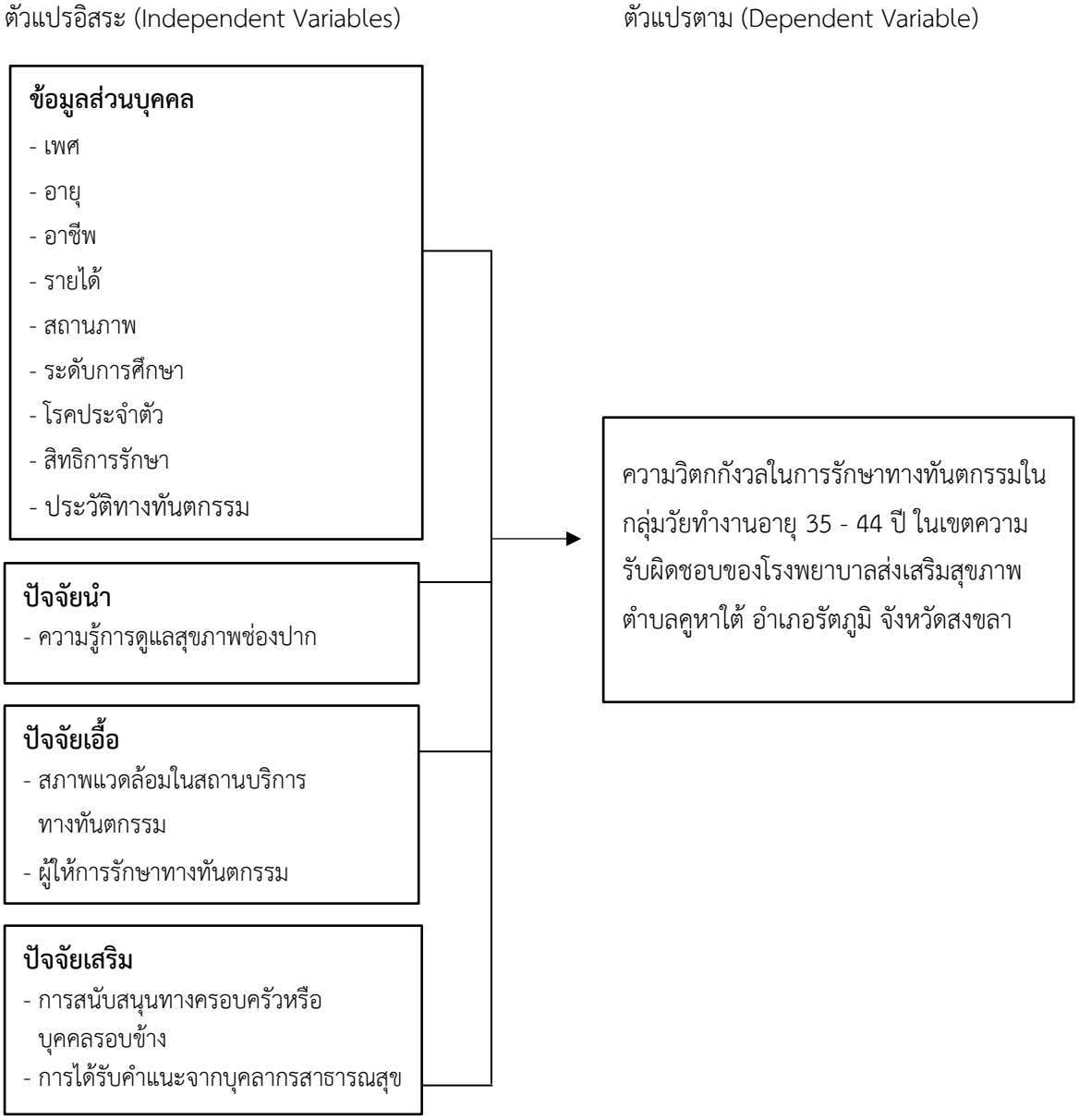

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษา แบบภาคตัดขวาง (Cross - sectional Study) ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึง เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2560

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ กลุ่มวัยทำงานอายุ 35 - 44 ปี ในเขตความรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ทั้งหมดจำนวน 206 คน แบ่งสัดส่วนโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก เพื่อกำหนดกลุ่มตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้าน ได้แก่ กลุ่มทำงานอายุ 35 - 44 ปี ในเขตความรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา จำนวน 4 หมู่บ้าน ดังตาราง

TJPHS
ISSN 2672-9148 (print) ISSN 2651-1711 (online)

ตารางแสดงจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในแต่ละหมู่บ้าน

หมู่บ้านที่	หมู่บ้าน	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	บ้านควนดาน	118	57
2	บ้านกองอิฐ	113	55
3	บ้านจังโหลน	114	55
4	บ้านเกาะยาว	79	39
	รวม	424	206

ที่มา : โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา, 2559

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยได้ศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดคำถามและเนื้อหาที่จะถาม ตามประเด็นของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยแบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ในการดูแลสุขภาพช่องปากตนเอง ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับด้านปัจจัยเอื้อ ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมในสถานบริการทางทันตกรรม และผู้ให้การรักษาทางทันตกรรม ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับด้านปัจจัยเสริม ประกอบด้วย การสนับสนุนทางครอบครัวหรือบุคคลรอบข้าง และการได้รับคำแนะนำจากบุคลากรสาธารณสุข และตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับความความวิตกกังวลในการรักษาทางทันตกรรม

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหาจากอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำไปทดสอบกับกลุ่มวัยทำงานอายุ 35 - 44 ปี ตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ซึ่งมีคุณสมบัติคล้ายกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จำนวน 30 คน และนำมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha Coefficient ค่ามากกว่า 0.7

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประสานให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เพื่อทำการนัดหมายกลุ่มตัวอย่าง
2. ชี้แจงรายละเอียดและวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยรับทราบ
3. เก็บข้อมูล โดยการให้กลุ่มเป้าหมายทำแบบสอบถาม
4. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์**การวิเคราะห์ข้อมูล**

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อทดสอบค่าสถิติต่าง ๆ
3. วิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยทั่วไป และความรู้การดูแลสุขภาพช่องปาก โดยใช้การแจกแจงความถี่ร้อยละ
4. วิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมในสถานบริการทางทันตกรรม ผู้ให้การรักษาทางทันตกรรม การสนับสนุนทางครอบครัวหรือบุคคลรอบข้าง และการได้รับคำแนะนำจากบุคลากรสาธารณสุข โดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

TJPHS
THAI JOURNAL
ISSN 2672-9148 (print) ISSN 2651-1711 (online)

5. วิเคราะห์ข้อมูลหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทั่วไป กับความวิตกกังวลในการรักษาทันตกรรม โดยใช้สถิติ Chi – Square

6. หาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้การดูแลสุขภาพช่องปากสภาพแวดล้อมในสถานบริการทางทันตกรรม ผู้ให้การรักษาทางทันตกรรม การสนับสนุนทางครอบครัวหรือบุคคลรอบข้าง การได้รับคำแนะนำจากบุคลากรสาธารณสุข กับความวิตกกังวลในการรักษาทันตกรรม โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product - Moment Correlation Coefficient)

จริยธรรมวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยไว้กับแบบสอบถาม โดยรับรองว่าข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลจะเป็นความลับ โดยจะเปิดเผยได้เฉพาะกรณีภาพรวมของการวิจัย และใช้ประโยชน์ในทางวิชาการเท่านั้น ผู้ให้ข้อมูลสามารถถอนตัวได้โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ และหากผู้ให้ข้อมูลมีข้อสงสัยประการใดหรือต้องการทราบข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลการวิจัยสามารถติดต่อสอบถามมายังผู้วิจัยได้ตลอด 24 ชั่วโมง โดยผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา เลขที่ 099/2560

TJPHS
ISSN 2672-9148 (print) ISSN 2651-1711 (online)

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา เมื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทำการศึกษา ได้ผลการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไป พบว่า พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 61.2 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อายุ 40 - 44 ปี จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 52.4 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 48.1 รายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ 5,001 - 10,000 บาท จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 51.9 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่/สมรส จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 78.1 ระดับการศึกษาสูงสุดของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 33.5 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 80.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีโรคประจำตัวส่วนใหญ่เป็นโรคภูมิแพ้ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 9.2 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้สิทธิการรักษาหลักประกันสุขภาพ 30 บาท จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 71.4 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยรักษาทางทันตกรรม จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 76.2 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยถอนฟัน จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 55.8 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลทั่วไป (n = 206)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 206)	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	126	61.2
ชาย	80	38.8
อายุ (ปี)		
35 - 39 ปี	98	47.6
40 - 44 ปี	108	52.4
อาชีพ		
เกษตรกรรม	99	48.1
รับจ้าง	64	31.1
ค้าขาย	31	15.0
รับราชการ	6	2.9
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	4	1.9
รัฐวิสาหกิจ	2	1.0
รายได้ของท่าน (บาทต่อเดือน)		
ไม่มีรายได้	2	1.0
ต่ำกว่า 5,000 บาท	8	3.9
5,001 - 10,000 บาท	107	51.9
10,001 - 15,000 บาท	70	34.0
15,001 - 20,000 บาท	13	6.3
มากกว่า 20,000 บาท	6	2.9
สถานภาพ		
โสด	21	10.2
คู่/สมรส	161	78.1
หย่าร้าง / หม้าย	24	11.7

TJPHS
ISSN 2672-9148 (print) ISSN 2651-1711 (online)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลทั่วไป (n = 206) (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 206)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษาในระบบ	8	3.9
ประถมศึกษา	64	31.1
มัธยมศึกษา	69	33.5
ปวช./ปวส.	50	24.2
ปริญญาตรีขึ้นไป	15	7.3
โรคประจำตัว		
ไม่มีโรคประจำตัว	165	80.1
มีโรคประจำตัว*	41	19.9
โรคภูมิแพ้	19	9.2
โรคความดันโลหิตสูง	14	6.8
โรคไขข้ออักเสบ	4	1.9
โรคไต	2	1.0
โรคเบาหวาน	2	1.0
โรคกล้ามเนื้ออ่อนแรง	2	1.0
โรคหัวใจ	1	0.5
โรคเลือด	1	0.5
สิทธิการรักษา		
สิทธิหลักประกันสุขภาพ 30 บาท	147	71.3
สิทธิประกันสังคม	48	23.3
สิทธิสวัสดิการการรักษาพยาบาลของข้าราชการ	10	4.9
สิทธิการรักษาของหน่วยงานเอกชน	1	0.5
ประสบการณ์ต่อการรักษาทางทันตกรรม		
เคยรักษาทางทันตกรรม	157	76.2
ไม่เคยรักษาทางทันตกรรม	49	23.8
ประสบการณ์ต่อการรักษาทางทันตกรรม* (n=157)		
ถอนฟัน	115	55.8
ขูดหินปูน	86	41.7
อุดฟัน	63	30.6
รักษารากฟัน	18	8.7
ทำฟันเทียม	14	6.8
ผ่าฟันคุด	13	6.3
เคลือบฟลูออไรด์	7	3.4
เคลือบหลุมร่องฟัน	3	1.5
ทำครอบฟันหรือสะพานฟัน	1	0.5

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

TJPHS
ISSN 2672-9148 (print) ISSN 2651-1711 (online)

2. ความรู้ในการดูแลสุขภาพช่องปากตนเอง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ระดับสูง จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 27.2 มีความรู้ระดับปานกลาง จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 43.2 และมีความรู้ระดับต่ำ จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 29.6 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับการ ดูแลสุขภาพช่องปากตนเอง (n = 206)

ระดับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้ระดับสูง (มากกว่าหรือเท่ากับ 12 คะแนน)	56	27.2
ความรู้ระดับปานกลาง (ระหว่าง 9-11 คะแนน)	89	43.2
ความรู้ระดับต่ำ (น้อยกว่าหรือเท่ากับ 8 คะแนน)	61	29.6

Mean = 9.71 S.D. = 2.69 Maximum = 15 Minimum = 3

3. **ความคิดเห็นด้านปัจจัยเอื้อ** พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีปัจจัยเอื้อ เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในสถานบริการทางทันตกรรม และผู้ให้การรักษาทางทันตกรรม จำแนกตามระดับการเข้าถึงการรับบริการการทางทันตกรรมอยู่ในระดับง่าย จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 42.7 และระดับปานกลาง จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 57.3 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามด้านปัจจัยเอื้อ จำแนกตามระดับการเข้าถึงการรับบริการการทางทันตกรรม (n = 206)

ระดับการเข้าถึง	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการเข้าถึงง่าย (3.68 – 5.00)	88	42.7
ระดับการเข้าถึงปานกลาง (2.34 – 3.67)	118	57.3

Mean = 3.60 S.D. = 0.43 Maximum = 4.90 Minimum = 2.50

4. **ความคิดเห็นด้านปัจจัยเสริม** พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ได้รับการสนับสนุนทางครอบครัวหรือบุคคลรอบข้าง และการได้รับคำแนะนำจากบุคลากรสาธารณสุข จำแนกตามระดับการเข้าถึงการรับบริการการทาง ทันตกรรม อยู่ใน ระดับง่าย จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 52.9 และระดับปานกลาง จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 47.1 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวน และร้อยละ ด้านปัจจัยเสริม จำแนกตามระดับการเข้าถึงการบริการการทางทันตกรรม (n = 206)

ระดับการเข้าถึง	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการเข้าถึงง่าย (3.68 - 5.00)	109	52.9
ระดับการเข้าถึงปานกลาง (2.34 - 3.67)	97	47.1

Mean = 3.68 S.D. = 0.53 Maximum = 5.00 Minimum = 2.60

5. ความความวิตกกังวลในการรักษาทางทันตกรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความความวิตกกังวลในการรักษาทางทันตกรรม อยู่ในระดับสูง จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 44.2 ระดับปานกลาง จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 54.4 และระดับต่ำ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 และพบปัจจัยส่วนบุคคล ที่มีความสัมพันธ์ต่อความวิตกกังวลในการรักษาทางทันตกรรมระดับรายได้ (p=0.011) ดังตารางที่ 5 และ 6

TJPHS
ISSN 2672-9148 (print) ISSN 2651-1711 (online)

ตารางที่ 5 จำนวน และร้อยละ ของ ระดับความความวิตกกังวล ในการรักษาทางทันตกรรม (n = 206)

ระดับความวิตกกังวล	จำนวน	ร้อยละ
ระดับความวิตกกังวลสูง (3.68 - 5.00)	91	44.1
ระดับความวิตกกังวลปานกลาง (2.34 - 3.67)	112	54.4
ระดับความวิตกกังวลต่ำ (1.00 - 2.33)	3	1.5

Mean = 3.66 S.D. = 0.58 Maximum = 5.00 Minimum = 1.50

ตารางที่ 6 ปัจจัยด้านข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์ต่อความวิตกกังวลในการรักษาทางทันตกรรม(n = 206)

ปัจจัยด้านข้อมูลส่วนบุคคล	ระดับความวิตกกังวล			χ^2	P - value
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
เพศ					
หญิง	1 (0.5)	46 (22.3)	33 (16.0)	0.65	0.808
ชาย	2 (1.0)	66 (32.0)	58 (28.2)		
อายุ (ปี)					
35 - 39 ปี	2 (1.0)	54 (26.2)	42 (20.4)	0.65	0.752
40 - 44 ปี	1 (0.5)	58 (28.2)	49 (23.8)		
อาชีพ					
ไม่ประกอบอาชีพ	0 (0)	2 (1.0)	2 (1.0)	1.35	1.000
ประกอบอาชีพ	3 (1.5)	110 (53.4)	89 (43.2)		
รายได้ของท่าน (บาทต่อเดือน)					
ต่ำกว่า 10,000 บาท	2 (1.0)	73 (35.4)	42 (20.4)	7.58	0.011*
มากกว่า 10,000 บาท	1 (0.5)	39 (18.9)	49 (23.8)		
สถานภาพ					
โสด	1 (0.5)	11 (5.3)	9 (4.4)	2.22	0.686
คู่/สมรส	2 (1.0)	88 (42.7)	71 (34.5)		
หย่าร้าง / หม้าย	0 (0)	13 (6.3)	11 (5.3)		

TJPHS
ISSN 2672-9148 (print) ISSN 2651-1711 (online)

ตารางที่ 6 ปัจจัยด้านข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์ต่อความวิตกกังวลในการรักษาทางทันตกรรม(n = 206) (ต่อ)

ปัจจัยด้านข้อมูลส่วนบุคคล	ระดับความวิตกกังวล			χ^2	P - value
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
ระดับการศึกษา					
ไม่ได้รับการศึกษาในระบบ	1 (0.5)	3 (1.5)	4 (1.9)	9.15	0.279
ประถมศึกษา	2 (1.0)	37 (18.0)	25 (12.1)		
มัธยมศึกษา	0 (0)	38 (18.4)	31 (15.0)		
ปวช./ปวส.	0 (0)	28 (13.6)	22 (10.7)		
ปริญญาตรีขึ้นไป	0 (0)	6 (2.9)	9 (4.4)		
โรคประจำตัว					
ไม่มีโรคประจำตัว	0 (0)	29 (14.1)	12 (5.8)	5.30	0.053
มีโรคประจำตัว	3 (1.5)	83 (40.3)	79 (38.3)		
สิทธิการรักษา					
สิทธิสวัสดิการการรักษาพยาบาลของข้าราชการ	0 (0)	5 (2.4)	5 (2.4)	5.09	0.821
สิทธิประกันสังคม	0 (0)	24 (11.7)	24 (11.7)		
สิทธิหลักประกันสุขภาพ 30 บาท	3 (1.5)	82 (39.8)	62 (30.1)		
สิทธิการรักษาของหน่วยงานเอกชน	0 (0)	1 (0.5)	0 (0)		
ประสบการณ์ต่อการรักษาทางทันตกรรม					
เคยรักษาทางทันตกรรม	1 (0.5)	33 (16.0)	15 (7.3)	5.21	0.057
ไม่เคยรักษาทางทันตกรรม	2 (1.0)	79 (38.3)	76 (36.9)		

* P – value < 0.05

TJPHS
ISSN 2672-9148 (print) ISSN 2651-1711 (online)

6. ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมที่มีความสัมพันธ์ต่อความวิตกกังวลในการรักษาทางทันตกรรม พบว่า ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมที่มีความสัมพันธ์ต่อความวิตกกังวลในการรักษาทางทันตกรรม คือ ความรู้การดูแลสุขภาพช่องปาก ($p<0.001$) สภาพแวดล้อมในสถานบริการทางทันตกรรม ($p=0.003$) ผู้ให้การรักษาทางทันตกรรม ($p=0.008$) การสนับสนุนทางครอบครัวหรือบุคคลรอบข้าง ($p=0.014$) และการได้รับคำแนะจากบุคลากรสาธารณสุข ($p <0.001$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมที่มีความสัมพันธ์ต่อความวิตกกังวลในการรักษาทางทันตกรรม(n = 206)

ตัวแปรที่ศึกษา	ความวิตกกังวลในการรักษาทางทันตกรรม	
	r	*P – value*
ความรู้การดูแลสุขภาพช่องปาก	0.322	<0.001*
สภาพแวดล้อมในสถานบริการทางทันตกรรม	0.208	0.003*
ผู้ให้การรักษาทางทันตกรรม	0.185	0.008*
การสนับสนุนทางครอบครัวหรือบุคคลรอบข้าง	0.171	0.014**
การได้รับคำแนะจากบุคลากรสาธารณสุข	0.273	<0.001*

* P – value < 0.01 ** P – value < 0.05

อภิปรายผล

รายได้ มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการรักษาทางทันตกรรมของกลุ่มวัยทำงานอายุ 35 - 44 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะราคาในการรักษาทางทันตกรรมบางอย่างค่อนข้างสูง อีกทั้งรายได้ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น การมาเข้ารับการรักษาทางทันตกรรมในแต่ละครั้ง จึงทำให้กระทบต่อรายจ่าย และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่ได้รับสิทธิการรักษาจากภาครัฐ (สิทธิหลักประกันสุขภาพ 30 บาท) เลือกที่จะไปรับบริการทันตกรรมของเอกชน เพราะมีความสะดวก และรวดเร็วกว่า จึงทำให้ไม่สามารถใช้สิทธิได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา เรื่องความวิตกกังวลในการรักษาทางทันตกรรมกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบท อายุ 35 - 44 ปีที่พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวล (Loakuldilok, T. ,2010)

ความรู้การดูแลสุขภาพช่องปากของกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการรักษาทางทันตกรรมในกลุ่มวัยทำงานอายุ 35 - 44 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะความรู้เป็นปัจจัยนำที่สำคัญที่จะส่งผลต่อความวิตกกังวล ไม่ว่าผู้ที่มีความรู้น้อย หรือผู้ที่มีความรู้มาก ก็สามารถเกิดความวิตกกังวลได้เหมือนกัน ซึ่งสอดคล้อง วาร์คาโรลีส ที่ได้ให้ความหมายของความวิตกกังวลไว้ว่า ความรู้สึกกลัว ไม่เป็นสุข ไม่แน่นอนคลางแคลง หรือหวาดกลัวจากสิ่งที่เกิดขึ้นจริงหรือคิดขึ้นจากสิ่งที่ไม่รู้ หรือไม่รู้จัก (Satayatham, C., 2013) ซึ่งจากการศึกษา เรื่องความกลัวการรักษาทางทันตกรรมในวัยรุ่น อายุ 15 ปี ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ที่พบว่า ความรู้การดูแลสุขภาพช่องปากมีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการรักษาทางทันตกรรม (Pitapat, W, 2009)

สภาพแวดล้อมในสถานบริการทางทันตกรรม มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการรักษาทางทันตกรรมในกลุ่มวัยทำงานอายุ 35 - 44 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมเป็นตัวกระตุ้นอย่างหนึ่งที่ส่งผลต่อความวิตกกังวล ซึ่งสอดคล้องกับ คอยเน กับฮอลรอยด์ อธิบายว่า ความวิตกกังวลหรือความเครียดอาจมีความหมายในเชิงของสิ่งเร้า อาจถูกนิยามในรูปของเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง

TJPHS
ISSN 2672-9148 (print) ISSN 2651-1711 (online)

โดยเฉพาะ ร่วมทั้ง สภาพแวดล้อมที่ไม่พึงพอใจ เช่น เสียงดังรบกวน กลิ่นไม่พึงประสงค์ เป็นต้น (Kanchanawong, S, 2010)

ผู้ให้การรักษาทางทันตกรรม มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการรักษาทางทันตกรรมในกลุ่มวัยทำงานอายุ 35 - 44 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะผู้ให้การรักษา ไม่ว่าจะเป็นทันตแพทย์ และผู้ช่วย ถือได้ว่าเป็นคนแปลกหน้าสำหรับกลุ่มตัวอย่าง ไม่คุ้นเคย จึงทำให้คิดไปต่าง ๆ นานาก่อนที่จะได้รับการรักษา ซึ่งสอดคล้องกับ สปายเดอเตอร์ ที่ให้ความหมายของความวิตกกังวลไว้ว่า เป็นผลมาจากความคิดประเมินสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นว่า ทำให้เกิดอันตรายกับบุคคลมากน้อยเพียงใด สำหรับผู้ให้การรักษากับผู้รับการรักษาถือได้ว่าเป็นความสัมพันธ์อย่างหนึ่ง (Ditsayabut, S., 2010) ซึ่งสอดคล้องกับ เพบพลาว ที่กล่าวไว้ว่าความวิตกกังวลคือพลังงานรูปแบบหนึ่งที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นปฏิกิริยาสนองตอบต่ออันตรายที่ไม่อาจกำหนดได้ชัด ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรับรู้ของแต่ละบุคคล เป็นความรู้สึกอึดอัด ซึ่งอาจเกิดจากความไม่สบายใจที่ต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้อื่น (Ditsayabut, S., 2010)

การสนับสนุนทางครอบครัวหรือบุคคลรอบข้าง มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการรักษาทางทันตกรรมในกลุ่มวัยทำงานอายุ 35 - 44 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะว่าการสนับสนุนทางครอบครัวหรือบุคคลรอบข้าง จะมีผลต่อการปรับตัวหรือการตอบสนองภาวะความเครียดหรือความวิตกกังวลของบุคคล โดยที่การสนับสนุนทางสังคมในระดับต่ำหรือไม่เลย ทำให้บุคคลเกิดความเครียดหรือความวิตกกังวลและส่งผลต่อสุขภาพได้ ระดับการสนับสนุนทางสังคมไม่ดีมีระดับความเครียดหรือความวิตกกังวลแตกต่างกับระดับการสนับสนุนทางสังคมดี อาจเนื่องจากว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสนับสนุนทางครอบครัวหรือบุคคลรอบข้างน้อยจะมีความวิตกกังวลมาก และกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสนับสนุนทางครอบครัวหรือบุคคลรอบข้างสูงจะมีความวิตกกังวลน้อย ซึ่ง จากการศึกษา เรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการรับบริการทางทันตกรรมของนักศึกษาปริญญาตรี ที่พบว่า การสนับสนุนทางครอบครัวหรือบุคคลรอบข้างมีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวล (Anuwann, P. & Sukawettsiri, P. ,2014)

การได้รับคำแนะนำจากบุคลากรสาธารณสุข มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการรักษาทางทันตกรรมในกลุ่มวัยทำงานอายุ 35 - 44 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรสาธารณสุขเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือมีการอธิบายเป็นเหตุเป็นผล ทำให้กลุ่มตัวอย่างตระหนักถึงปัญหาสุขภาพช่องปากที่ประสบอยู่ จนทำให้รู้สึกกลัวหรือวิตกกังวล เมื่อจะต้องไปเข้ารับการรักษาทางทันตกรรม ซึ่งจากการศึกษาเรื่องผลการให้ข้อมูลอย่างมีแบบแผนต่อความวิตกกังวลของผู้ป่วยส่องกล้องทางเดินอาหารส่วนต้นและส่วนปลายในระยะก่อนส่องกล้องโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ ที่พบว่า การได้รับคำแนะจากบุคลากรสาธารณสุขมีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวล (Saksophit, S. ,2013).

การนำผลการวิจัยไปใช้

1. ความรู้ในการดูแลสุขภาพช่องปากของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ทันตบุคลากร จึงควรส่งเสริมการให้ความรู้ด้านทันตสุขภาพเพิ่มเติมโดยเฉพาะเรื่อง การแปรงฟันและการนวดต่อมน้ำลายเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และสามารถนำไปใช้ในการดูแลทันตสุขภาพของตนเองได้

2. สภาพแวดล้อมในสถานบริการทางทันตกรรมและผู้ให้การรักษา พบว่า ส่งผลต่อการเกิดความวิตกกังวลของกลุ่มตัวอย่างในการรักษาทางทันตกรรม ดังนั้นผู้ให้บริการด้านทันตกรรมหมั่นดูแลสถานที่บริการทันตกรรมให้สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยอยู่เสมอ และบุคลากรทางด้านสาธารณสุขมีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้ที่มารับการรักษา เพื่อลดความวิตกกังวลของผู้ที่มารับการรักษาทางทันตกรรม

3. การสนับสนุนทางครอบครัวหรือบุคคลรอบข้างและการได้รับคำแนะนำจากบุคลากรสาธารณสุข พบว่าส่งผลต่อการเกิดความวิตกกังวลของกลุ่มตัวอย่างในการรักษาทางทันตกรรม ดังนั้น ครอบครัว

TJPHS
ISSN 2672-9148 (print) ISSN 2651-1711 (online)

ทันตบุคลากร และบุคคลรอบข้าง ควรที่จะให้คำแนะนำและความช่วยเหลือ เมื่อมีปัญหาต่อการเข้ารับบริการทางทันตกรรม เพื่อลดความวิตกกังวลของผู้ที่มารับการรักษาทางทันตกรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อความวิตกกังวลในการรักษาทางทันตกรรม เช่น ความถี่ของการเข้ารับบริการทางทันตกรรม และการตรวจ DMFT เพื่อหาความสัมพันธ์กับความวิตกกังวล เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยมีการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและมีรายละเอียดมากยิ่งขึ้น

3. ควรมีการศึกษา โดยการขยายขอบเขตในการศึกษาครั้งต่อไปให้กว้างขึ้นทั่วทั้งอำเภอ หรือจังหวัด เพื่อเกิดความครอบคลุมและเป็นแนวทางในการส่งเสริมการให้ความรู้ และแก้ปัญหาในส่วนปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความวิตกกังวลในการรักษาทางทันตกรรม

4. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงทดลองในรูปแบบการสร้างโปรแกรมทันตสุขศึกษาที่มีผลต่อการลดความวิตกกังวลในการรักษาทางทันตกรรม

TJPHS
THAI JOURNAL
ISSN 2672-9148 (print) ISSN 2651-1711 (online)

References

Anuwann, P. and Sukawettsiri, P. (2014). Factors related to anxiety of receiving medical services among undergraduate dentistry of students. Master thesis, Maha Sarakham University. (In Thai)

Bureau of Dental Public Health, Department of Health. (2013). Report of the 7th National Oral Health Survey in Thailand 2012, Bangkok: Veterans Welfare Organization. (In Thai)

Distiyabut, S. (2009). Mental Health and Psychiatric Nursing. 4th edition, Sisaket: Chalerm Kanchana College. (In Thai)

Faculty of Dentistry Prince of Songkla University (2015). Report of the survey of oral health conditions of people in Khuha Tai Subdistrict, Rattaphum District, Songkhla Province. Songkhla: Prince of Songkla University.

Kanchanawong, S. (2010). Health psychology. 2nd edition, Nakhon Pathom: Mahamakut Buddhist College Foundation Printing House. (In Thai)

Laokuldilok, T. (2010). Anxiety towards dental care services and dental health conditions and related factors of junior high school students at Ban Kad Witthayakhom School, Mae Wang District, Chiang Mai Province. Master thesis, Chiang Mai University. (In Thai)

Pitiphat, W. (2009). Fear of dental treatment in adolescents aged 15 years in Mueang District, Khon Kaen Province. Bangkok: Science and technology public infrastructure database, Ministry of Science and Technology.

Praphapong, C. (2010). Anxiety in dental treatment among rural adult groups aged 35-44 years, Sirindhorn District, Ubon Ratchathani Province. Master thesis, Khon Kaen University.

Satayatham, C. (2013). Psychiatric and Mental Health Nursing. 1st edition Nonthaburi: Office of the Permanent Secretary, Ministry of Public Health. (In Thai)

Saksophit, S. (2013). Results of structured information on anxiety of upper and lower gastrointestinal endoscopy patients in the period before endoscopy at Thammasat University Hospital. Thammasat University Hospital. (In Thai)

Tokani, N. 2012. Relationship between lifestyle and oral health conditions of students in Islamic private schools, Rueso District, Narathiwat Province. Master thesis, Prince of Songkla University. (In Thai)